

HASAN DAĞI

Volkan Türü: Straovolkan
Bilinen Son Püskürme: Holosen
Zirve Yüksekliği: 1689 m
Enlem: 38.13°K
Boylam: 34.17°D

Hasan Dağı Erciyes Dağı'ndan sonra Kapadokya'da etkin olmuş en büyük stratovolkandır. Elipsoidal şekilli olup, kuzeybatı-güneydoğu yönlü eksenini 20 km'nin üzerindedir. Çift zirveli olan bu stratovulkan çeşitli evrelerde andezitik, dasitik ve riyolitik bileşimde ürünler vermiştir. Hasan Dağı'nda yer yer görülen gaz çıkışları ve bazı yörelerde kışın kar tutmama gözlemleri, altında güncel bir magma odasının varlığı ile (Aydar, 1992) halen aktif bir stratovulkan olduğunu göstermektedir. Hasan Dağı'nın volkanitleri ise Erken Pleyistosen'den başlayarak Kuvaterner'de de etkin olan akma ve geridüşme türü piroklastiklerle, andezitten riyolite kadar değişen bileşimlerdeki magma çıkmalarından oluşmaktadır.

Ercan ve diğerleri (1992) Hasan Dağı volkanik kompleksinden K/Ar yöntemiyle yaptıkları yaş belirlemelerinde 780.000 ile 80.000 yıl arasında yaşlar saptamışlardır. Büyük Hasan Dağı'nın zirvesi iki kraterden oluşur. İçteki kraterde gelişen küçük koniden alınan iki örnekte K/Ar ile 33.000 ± 2.000 ve 29.000 ± 1.000 yıl yaşları saptanmıştır (Kuzucuoğlu ve diğerleri, 1998). Yine Dikmen köyü yakınında bir lav akmasında Kuzucuoğlu ve diğerleri (1998)'nin elde ettiği "0" K/Ar yaşının gösterdiği gibi daha güncel zamanlarda da volkanik faaliyet devam etmiştir. Nitekim, Schmitt ve diğerleri (2014) Hasan Dağı'nın zirvesindeki bir pomzadan (U/Th)/He yöntemiyle zirkonlarda 8.97 ± 0.64 bin yıl yaşını elde etmişlerdir. Bu yaş Hasan Dağı'nda bugüne kadar elde edilmiş en genç yaş bulgusu olup, Çatalhöyük'teki duvar resmi ile ilişkilendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Aydar, E., Gourgaud, A., 1998. The geology of Mount Hasan stratovolcano, Central Anatolia, Turkey. *Journal of Volcanology and Geothermal Research* 85, 129-152.

Brinkmann R, 1976. Geology of Turkey. Amsterdam: Elsevier, 158 p.

- Deniel, C., Aydar, E., Gourgaud, A., 1998. The Hasandağ stratovolcano (Central Anatolia, Turkey): evolution from calc-alkaline to alkaline magmatism in a collision zone. *Journal of Volcanology and Geothermal Research* 87, 275–302.
- Develle A-L, Williamson D, Gasse F, WAtler-Simonnet W, 2009. Early Holocene volcanic ash fallout in the Yammouneh lacustric basin (Lebanon): tephrochronological implications for the Near East. *Journal of Volcanology and Geothermal Research*, 186: 416-425
- Feraud, J., Ozkocak. O., 1993. Les volcans actifs de Turquie: guide geologique et itineraires de'excursions. *L'Association Volcanologique Européenne (LAVE)*, 2: 1-82
- IAVCEI, 1973-80. Post-Miocene Volcanoes of the World. IAVCEI Data Sheets, Rome: *International Association of Volcanology and Chemistry of the Earth's Interior*.
- Kuzucuoğlu, C., Pastre, J.F., Black, S., Ercan, T., Fontugne, M., Guillou, H., Hatte, C., Karabiyiçoğlu, M., Orth, P., Türkecan, A., 1998. Identification and dating of tephra layers from Quaternary sedimentary sequences of Inner Anatolia, Turkey. *Journal of Volcanology and Geothermal Research* 85, 153-172.
- Meece S, 2006. A bird's eye view - of a leopard's spots, The Catalhoyuk 'map' and the development of cartographic representation in prehistory. *Anatolian Studies*, 56: 1-16
- Mellaart J, 1967. Catal Huyuk a Neolithic Town in Anatolia. New York: McGraw Hill, 232 p
- Mellaart J, 1993. Descriptions (picturales) d'eruptions recentes du Hasan Dagi par les hommes du neolithique a Catal Hoyuk. *L'Association Volcanologique Européenne (LAVE)*, 42: 17-30
- Umran Dogan, A., Dogan, M., Kilinc, A., Locke, D., 2008. An isobaric-isenthalpic magma mixing model for the Hasan Dagi volcano, Central Anatolia, Turkey. *Bulletin of Volcanology*, 70: 797-804.